

confecta, et tepida admota, aptissima est emolliendis maturandisque tumoribus mammarum, a lacte coagulato exortis.

Præter usum medicum, Semina Avenæ optimum nutrimentum præbent. Caledoniæ, Angliæ septentrionalis, Daniæ, Sueciæ, Germaniæ et Rossiciæ incolæ ex iis panem (apud Ruthenos: овейникъ), pultem, jusculum conficiunt, variisque cibariis compositionibus addunt. Ad farinam e seminibus Avenæ, vulgo толокно dictam, Ruthenis usitatam, rite parandam, oportet semina, cribri ope a seminibus Spergulæ arvensis (торица) purificata, aqua bulliente infundere, ebullitionem aliquot candentibus lapidibus sustinere, vase ita operto, ne minima etiam vaporum quantitas avolare queat. Semina hæc ratione emollita, de novo in calente furno super cribrum posita siccantur, contundantur, purificantur a palea (плева; кострица), atque demum molis fracta et in tenuissimam farinam mutata, vulgare толокно, *Far avenaceum* præbent, variis morbis adcommodum, imo in tabe utile. Optimum est Uglitshense in Jaroslaviensi Gubernio.

D. Pro decocto Avenæ uncia et bilibra aquæ sumitur.

BALSAMODENDRON MYRRHA (NEES v. ESENBECK).

» » » **КАТАФ (KUNTH).**

AMYRIS КАТАФ (FORSKAL).

Бальзамическое дерево Мирра.

De planta, cujus Myrrha est succus concretus gummeo-resinosus, particulis æthereo-oleosis penetratus, hucusque decertabatur. LOUREIRO a Lauro Myrrha, STACKHOUSE ab Acacia Myrrhifera, BRUCE a

Sassa gummifera, vel Mimosæ quadam specie, eam emanare contendunt. FORSKAL vero ex Amyride Kataf eam ortum ducere putat. Nuperrime tandem EHRENBERG in Ægypto ipsemet vidit ejus proventum, eamque elieuit ex arbore, quam Balsamodendron Myrrham nuncupavit; hujus igitur auctoritate nixus NEES v. ESENBECK, arborem descripsit, eamque officinalibus adnumeravit. Nonne eadem est hæc planta ac illa, quam FORSKAL Amyridem Kataf, KUNTH vero Balsamodendron Kataf nominarunt? Non est tamen, ut hæc de re acrius dispute- tur, quoniam verisimile est, arbores istas in Ægypto, ad Arabiæ felicis limites, sæpius in provincia Gison, nec non ad meridionale et orientale maris Erythræi littus provenientes, stirpem constituere, quæ Myrrham largitur, ut exinde variæ ejus species mereaturæ in- notescant. *Usualis est:*

GUMMIRESINA MYRRHE. Ex Abyssinia in Angliam importatur per Indias Orientales, ad nos vero via Tur- ciæ advehitur, exhibetque frustula irregularia, plus mi- nus teretia, rugoso-gibbosa, varii voluminis, usque ad magnitudinem nucis juglandis; minora granula Myrrha in granis s. in lacrymis audiunt. Frustula et grana coloris sunt pallide vel fusco-rubri, semidiaphana vel passim opaca, nitentia, sub attactu arida simulque non- nihil oleosa. Non est bonæ qualitatis Myrrha, si co- lorem albidum vel fusco-nigrum præ se ferat, si male oleat, si variis sit mixta impuritatibus vel frustis re- sinosis, aut gummosis aliis, e. g. gummi arabico, ce- rasorum vel bdellii; quapropter haud raro necesse est, ex Myrrha mercatorum electa optimam denuo eligere.

Q. Myrrha fragilis est, imo facile in pulverem redigitur fusco-flavum, nonnihil nitidum, sub-pinguem,

olei pinguis vestigia indicantem. Aquam gravitate superat, et quidem, secundum **BRISSEAU**, pondus ejus specificum = 1,360. Odorem proprium spargit fortem aromaticum, haud ingratum; sapore praedita est amaricante, nonnihil calefaciente, aromatico, subaeri. In spiritu vini parcius solvitur, quam in aqua, cerevisia, aceto, vel quovis vino; olea vero vix ullam in Myrrham actionem exercent. Solutiones alcalinae (**HATCHETT**) et acida diluta, praesertim nitricum et sulphuricum lubenter eam excipiunt; si vero acidum sulphuricum concentratum adhibeatur, in carbonem Myrrham convertit. **BRACONNOT**, **PELLETIER** et nuperrime **BRANDES** chemice eam disquisivere, quorum analyses docent, partes ejus constitutivas praevalescentes esse: resinam propriam amaram, gummi, oleum aethereum aromaticum, partim aquae supernatans, partim vero fundum petens, et salia bene multa.

V. Balsamico-stimulans; stomacho idonea; resolvens; actionem membranarum mucosarum nec non sanguinis circuitum adaugens; calorem et dein transpirationem cutis evolvens; menagoga; tonica; et, ut **PRINGLE** testatur, corporis putredini validum sistens obstaculum. Mucilagine, qua scatet, involventem praestat virtutem. Hominibus, ad orgasmum sanguinis, congestiones, haemorrhagias et inflammationes dispositis, minus competit.

U. Interne gummiresina, catarrho chronico, blennorrhoeae pulmonum, asthmatis pituitoso et phthisi, ubi diathesis inflammatoria ex toto desit, persaepe convenit, et tum utiliter eidem bitartras potassae jungitur, noxae praecavendae causa; aptius attamen forma pilularum vel misturae, cum variis congruis, exhiberi potest. Phthisi ulcerosae, ob stimulantem, qua pollet,

vim, aliena. Chlorosi, amenorrhœæ, dysmenorrhœæ, fluori albo, imo hysteriæ cum variis ferri præparatis, obponitur, præcipue autem mistura Myrrhæ in his morbis commendatur. Commodissimum est, gummiresinam cum extracto fumaris off., marrubii vulgaris et solani dulcamaræ, in pilularum massam redigere, et si nervorum debilitas vel dissolutio prævalet, gummiresinæ assæ foetidæ, saponi stibiato nubere. Laudatur etiam in ulceribus internis, vel pulmones, vel intestina, dysenteria superata, gravantibus, sed aut febris, aut inflammatione urgente, aliena. Adhibetur etiam cum lichene Islandico, addita aqua calcaris, recens parata, et radice colombaræ, in ulceribus intestinorum. In phthisi pituitosa (GRIFFITH) et hydrope pectoris prædicatur (quæ gummiresinam Myrrhæ continet) mistura ferri composita. Potest etiam cum cortice cascarillæ jungi, vel sulphur præcipitatum cum extracto centauræ benedictæ additur ad pilularum massam. Extrinsecus, qua incitans, suppurationem fovens, expurgans et antisepticum remedium, variis convenit ulceribus sordidis, atonicis, phagedænicis, sphacelosis, serofulosis, scorbuticis, ossium cariei, etc; imprimis autem idonea reputatur in carie dentium et laxitate gingivarum, hinc pulveres dentifricii et hanc gummiresinam recipere solent; tinctura quoque Myrrhæ in dentium affectionibus bonum sæpe effectum præstitit.

D. A granis decem ad scrupulum et ultra, forma pulveris exhibetur. In solutionibus quoque, misturis variis et emulsionibus, apte propinatur, nilque impedit, quominus pilularem induat formam. Pro re nata ei copulantur gummi arabicum, saccharum, mel, lichen Islandicus, cinchona, sapo, aloë et alia.

BETULA ALBA.

Береза.

Arbor in silvis crescens, frequentissima. Cl. Monœ. O. Tetrandr. O. N. Amentac. *Usualia sunt:*

FOLIA, ovata, acuminata, serrata. Tenella præferuntur. CORTEX INTERIOR. SUCCUS BETULINUS, Березовый сокъ, perforatis terebra truncis, vel ramis, incunte vere, ante et sub frondescentiam instar lymphæ stillans. Præfertur superiorum ramorum, tres circiter digitos crassorum.

Q. Principio gummeo-resinoso, alioque volatili empyreumatico, et aromate nititur. Foliorum: odor balsameus, sapor amaro-adstringens. Succu betulini: sapor, ob principium saccharinum, quod illi inest, dulciculus.

V. Foliorum: reactionem exhalantium vasorum excitans; lotium sudoremque leniter ciens; calefaciens. Succu betulini: antipsorica, antiscorbutica.

U. Folia in infuso theæformi adversus arthrodyniam commendantur; eadem decocta extrinsecus psoræ opponuntur, vel in vicem horum ramuli concisi decoquuntur; recentia vero folia calefacta, partibus corporis, hydropisi tumescentibus, post præviam frictionem, superdantur, atque sudore, quem proliciunt, prodesse existimantur. Ruricolæ in Suecia solent contra myodyniam rheumaticam et arthrodyniam sternere foliis lectum, et ægroti totum, præter caput, corpus foliis obtegere; quo sæpe fit, ut moto ubertim sudore convalescant plerique. An in paralysi valeant, ut quibusdam placet, experiendum est. Balnea ex iisdem infantibus rhachiticis, serofulosis, pustulosis, profuisse perhibentur. Succus betulinus, si ad alvi solutionem

potetur, ascarides subducit; præconia quoque prisecorum tulit in urolithiasi, vel præcavendo illi, vel dolores mitigando, quem in finem cerevisia etiam coquebatur. Alii eundem diabete, retrogradæ psoræ, scorbuto, etc. opposuere. Paratur ex eo fermentatione potio vinosa, sat accepta, quæ gase carbonico abundans, addito saccharo fermentoque, atque, si lubet, adjectis seminibus cardamomi et cortice cinnamomi, gratior fit, vel, prout alii malunt, fructus siccati vitis viniferæ et spiritus vini Gallicus sumuntur, unde, protracta fermentatione, fit fortior, vinum Campanum Galliæ æmulans. Ad hunc fere modum est: Aqua Betulina vinosa. Cortex interior adversus febres intermittentes, præsertim si scorbutica labe stipantur, item ad ulcera externa in decocto laudatur. Rustici Scandinaviæ eundem calceis immittunt ad revocandum sudorem pedum suppressum. An is cum tritis glandibus quercus r. commistus, panî, urgente annonæ caritate, ut id in ea Rossia rubræ parte, quæ Podolia vocitatur, factum est, substitui queat, dubito sane; altrix enim ejus facultas nondum est demonstrata. In Rossia oleum empyreumaticum Betulinum (дѣготъ) e cortice, ubi deglubitur is, elicatum, præterquam quod ungendis vehiculorum rotis inserviat, adhibetur in hæmorrhoidæ. Alii exhiberi cum fructu posse in obstructione viscerum abdominalium, ictero, amenorrhœa, hydropisi, diabete, scæditatibus cutis, psora, herpetibus, imo carcinomate ipso existimant. Laudatur etiam in pestilentia, si videlicet vestimenta oleo betulino imbuantur, totumque eodem corpus illinatur; sandapilarios hoc modo a malo immunes reddi, experientia haud æquivoca docuit. In typhis pestilentialibus plantis pedum et volis manuum infricatur, aut

ope linteï, eodem madefacti, admovetur. Contra vermes etiam valere dicitur. Ruthenica plebs utitur eodem contra blennorrhœam, et extrinsecus cum acceitate plumbi ad ulcera syphilitica.

D. Succï betulini bis vel ter in die selibra, præcipue in urolithiasi; oleum betulinum a guttis duabus ad sex datur, aut forma pilularum a guttis totidem ad decem et ultra cum sapone oleaceo, pulvere radicis glycyrrhizæ glabræ aut saccharo.

BIDENS TRIPARTITA.

Череда.

Planta in locis humidis, pratis et paludibus frequens. Floret mense Augusto. Cl. Syngenes. O. Pogy am. æqualis. O. N. Synantherea. Annuæ. *Usualis est:*

HERBA CUM FLORIBUS; foliis oppositis, petiolatis, basi adnatis; floribus flavis, discoideis; calyce squamis fusco-flavescentibus obsito.

Q. Odor herbæ recentis contritæ peculiaris, ingratus, aromaticus; sapor initio insipidus, dein acriculus et nonnihil austerus; salivam colore ex flavo-virescente tingit. Infusum aquosum a sesquichlorido ferri colore læte viridi intensiore imbuitur. Partes constitutivæ sunt: mucilago, oleum æthereum acre, principium tingens flavum et subviride.

V. Leniter alvum ducens; in systema lymphaticum agens.

U. Adhibetur in connubio aliorum, pari virtute pollentium, in chronicis exanthematibus et tumoribus glandularum lymphaticis; hinc cum jacea et sarsaparilla in scrofulis (Videsis: Species Violæ tricoloris et Bidentis tripartitæ).

BOLETUS IGNIARIUS.

Губка древесная; Трутъ.

Putrescentibus Betulæ, Fagi, Juglandis, Quercus Tiliæ etc. caudicibus insidet, alte in ligneam compagem penetrans. Cl. Cryptogam. O. Fungi. O. N. Fungaceæ.

Usualis est:

Ad finem ætatis collectus.

Q. Tenuissime porosus, superne cinereus, margine albescens, inferne albidus. Odoris æque ac saporis expers.

V. Styptica; externe adhibiti, sanguinem mechanice sistens.

U. Internus Boleti igniarii usus jam obsolevit; olim intensiore siccatus igne, atque in subtilem pulverem tenuatus, sudorem phthisicorum, a granis decem ad scrupulum, e quovis apto vehiculo porrectus, cohibere putabatur. Extrinsecus adhibetur:

BOLETUS IGNIARIUS PRÆPARATUS.

AGARICUS CHIRURGORUM.

Приготовленная древесная губка.

Boletus igniarius, e caudicibus Fagi et Tiliæ collectus, duricorius, a cortice externo, fistulosaque substantia sollicite cultri ope separatus et discissus, mallei ictibus submittatur, donec adeo mollescat, ut instar pellis rupicapræ inter digitos diduci et in minores partes discerpi queat.

U. In hæmorrhagiis externis, violenta vulneratione vel dissectione arteriarum, nominatim sub quavis incisione chirurgica, enatis, omni festinatione sedandis, jam dudum in existimatione est apud Chiriatros. Ad-

plicatio ea est, quod frustum vulneri paulo amplius imponatur, atque aliud huic majus superdetur; utrumque vero adparatu consueto, arterias læsas comprimente, in situ contineatur, haud neglecta (sanguine uberius manante) sub initium torcularis adplicatione. Hoc intelligitur de læsione ramulorum minorum, qui ligaturam respuunt; in omni autem casu, ubi ligatura imponi queat, semper hac uti oportet ad hæmorrhagias ex arteriis læsis provenientes sistendas. *Lycoperdon Bovista* (*Bovista Chirurgorum*, *Дожжесвикъ*, fungus, in pascuis et pratis siccioribus crescens), eandem promittit utilitatem, plurimumque celebritatis nactus est vi, qua ad hæmorrhagias cohibendas pollet.

BOS TAURUS.

Bos; VACCA; VITULUS.

Быкъ; Корова; Теленокъ.

Ubivis locorum, per totam Europam, præprimis autem in Helvetia, neque minus in Americæ meridionalis partibus nonnullis. Fam. Cavicornæ. Cl. Mammalia. O. Ruminantia. *Usualia sunt:*

CARO bubula, vitulina cum ossibus, e qua et e pedibus vitulinis coctione parantur juscula et gelatinæ. LAC, quod videsis suo loco. SACCHARUM LACTIS, e sero evaporatione atque crystallisatione, idque in Helvetia et Lotharingia magnis in fabricis paratur. BUTYRUM INSULSUM, pars oleosa, e lacte vaccino arte obtenta. SEVUM BUBULUM, pinguedo e capsulis adiposis cordis, renum et maxime omentorum, eliquata. BILIS TAURINA RECENS, vesicularum fellearum. Caro in usum medicum adhibenda debet esse recens, ubi gelatinam pa-

rare lubet; fibrosæ carnis partes, ventriculum mechanicè irritantes, removeantur. *Sevum bubulum*, ut *hircinum* et *ovillum*, quæ alterum pro altero sumi possunt, ranciditate, odore et heterogeneo quodam admisto, sint libera.

Q. Carnis in principio ipsius glutinoso sita est. *Odor*, si recens, nullus. *Bilis extracti* formam habet, e fusco virescentis, proprii odoris et intense amari saporis. *Aqua plane solvitur bilis taurina*; ex solutione autem in alcohole facta deponitur principium albuminosum, peramarum. Nec cum alcalibus effervescit, nec cum acidis, sed posterioribus densatur. *Oleis unguinis exacte unitur, nec itidem volatilibus.*

V. *Gelatinae*: nutriens; *Bilis*: stomachica; antacida; anthelminthica; motum intestinorum justo tardiores accelerans.

U. *Jusecula et gelatinae in tabe, sub febre hectica, nutrimentum præbent, in scorbuto etiam utile, variisque malis bene multis aptum, ubi e re est languidum reficere corpus, materiamque organicam deficientem restaurare.* *Sevum bubulum ad emplastra unguentaque paranda usurpatur.* *Bilis taurina recens, in qualibet aromatica aqua soluta, dysenteriae præsidio est (HORN);* convenit pariter debili stomacho, hypochondriacis, hystericis. *Externe: maculas corneae superficiales dissipare posse existimatur.*

D. *Bilis recens porrigitur aliquoties de die ad semunciam cum aromatica quapiam aqua; spissata vero a scrupulo ad drachmam cum sapone oleaceo, extractis amaris, ferro limato, in pilulis. Cæteris amaris vix præstat.*

BRASSICA NAPUS.

Капуста рьпзатая; Дикая рьпа.

Planta copiosissime cultura crescens. Cl. Tetradyn. O. Siliquosæ. O. N. Cruciferae. Biennis. Usualia sunt:

SEMINA, rotunda, fusca, nucleos albos, oleo factos includentia, amariuscula, acricula. **RADIX**.

Q. Oleosa. Tertiam partem ponderis olei unguinosi largiuntur; immatura vero semina dant vilius et parcius.

V. Eadem quæ cæterorum oleorum.

U. Oleum napinum (*рьпное масло*) e seminibus **B. Napi**, ubi probe maturerunt, expressum, in militari praxi aliis oleis, pretii carioris, substitui potest, præcipue depuratum, quod etiam ad enervanda venena fertur efficax. Saponi insuper viliori, et opificiis laneis crudum inservit, præterea ad lampades adhibetur; ardens tamen, fuligine sua pectus gravare, supellectilem inquinare, et stupa dum extinguitur graviter foetere, perhibetur. Radices napinæ in Gotlandia edules et sapidæ sunt. Ob dulcem succum eas levare tussim, haud est absimile vero. Scorbuticis prosunt.

CANNABIS SATIVA.

Конопля.

Planta, Indiæ indigena, in Ruthenia ubivis locorum per hortos et agros abundantissime colitur, in Perside, nec non ad Wolgam, Achtubam, et ad fl. Török crescit spontanea. Cl. Dioecia. O. Pentandr. O. N. Urticaceæ. Annuæ. Usualia sunt: